Број 168 У Новом Саду, у четвртак 31. јула 1908 Година XLIII

„Застава“ излази сваки дан два пута, а недељом и понедељником једаред.

Цена је за Угарске кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаљу на један месец 2 кр. 70 пот. за четврт године 8 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 3 кр. 26 п. на четврт године 9 круна 75 пот. За Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: за целу године 2 круне, на целу годину 4 кр. а за стране земље годишње 6 круна 50 пот.

Појединим вечерњим бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

(Вечерњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. сваке једне оваких ситних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Т. Чавића Администрација „Заставе“ налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 22

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Рукописе не враћамо.

Појединим вечерњим бројевима стају 10 потура.

Чек-конто 12008.

Брука самосталне странке и њезина Светозара.

Са мање памети, а са више дрскости, тенденциозности и бесмислица није у саборску расправу још никада ушла ни српска самостална странка, као оно 16. јулија ове године у народно-црквеном сабору што је ушла та самостална странка у расправу о „дневноме реду“. Ушла је са пуно свести о својој погибији. А као да је претходно закључила и то, да кад гинути већ мора, да гине са што више бруке.

Носилац и представник те бруке био је Светозар Прибићевић. Он је био изве стилац предлога, да сабор узме у расправу најпре дотацију свештенства, а затим из бор патријарха. Дочим је радикална стран ка предложила, па и решила, да сабор приступи најпре избору патријарха.

Предлог самосталско алмажанске саборске мањине био је само — једно дрекавач ко опсенарство. Сасвим природно, јер је био то предлог опозиције, такве опозиције, којој је у нашем сабору досада био једини смер и задатак: градити се јунаком у бор би разметљивости, а с тежњом за лажним популарисањем, ради једино искрене жеље и похлепе — за влашћу.

Но брука самосталне странке и њезина известиоца примаша Прибићевића пуцала је на више и нарочито у бедној и јадној одбрани њезина предлога, боље рећи у Прибићевићевим комичним нападајима на радикалну саборску већину. Друкче није могло ни бити, јер је Прибићевић ушао у расправу без икакве за тај посао потребне спреме, без познавања ствари поуздавајући се једино у свој језик, у моћ повољивања, у вештину опсенарства, у изобиље свог лицемерства и отрцаних већ фраза и бомбастих речи. Другим речима, Прибићевић је ушао у расправу као була у јаго де. И зато је прошао — као Јанко на Косову.

Др. Рокнић му је изложио неколико ребара, али тако, да се Прибићевићу ви дела цигерица, и црна и бела. Мирно и достојанствено, свестан своје снаге над слабијем противником, свестан своје умне надмоћности над фраверством бедног Прибићевића, др. Рокнић га је тукао као маљем у главу. И Прибићевићу није остало друго, него да ударце прима покорно и мирно, тешећи се својим — мефистофелским церекањем и помишљу на фластере и завоје, које ће му са надметањем при носити „Србобран“ и „Српска Мисао“, у друштву са „Браником“ сажаљења достојног Чича Миће Полита.

Др. Рокнић је доказао да Светозар Прибићевић не зна, да Митрополитски Црквени Савет не установљује дневни ред сабору, него да само „означује“ предмете, који би се имали расправљати у напредном саборском саставку и то да их означује само ради пријаве владару, а не прејудицирајући тиме у одређивању саборског дневног реда. Доказао је Рокнић да Светозар Прибићевић не познаје ни саборско устројство, да није прочитао ни предлог саборског одбора о дотацији свештенства; да није читао ни саборску расправу из г. 1870 и 1871.; да не зна ни какво су на том сабору становиште заузимали епископи и Герман Анђелић, и т. д. И напослетку — заслужено је исмејао лицемерску љубав Прибићевићеву за свештеничку дотацију. И његову, и љубав целе самосталне странке. Лицемерство њихово огледало се и у фрази, „да ће се дотација, ако је сада скинемо с дневног реда, просто покопати“!

Пре свега, дотација се није могла скинути с дневног реда, јер није била још ни стављена на дневни ред. А да је била стављена на дневни ред пред избор патријарха, ваистину би била покопана. О томе сумњати могу још само — самосталци, да не кажемо — безумни. Дакле, ко је хтео дотацију покопати? Светозар Прибићевић и самостална странка. Но они су блажени, те мисле, да свесно свештенство не види и не провиди тај самосталски шеретлук. Види богме, добро види. И у своје време одужиће се господи, којој је дотација свештеничка близу срца само онда, када њоме ваља мало прокортешовати и када се њоме ваља и протитрати на штету целе автономије..

*

Но Светозару Прибићевићу је било мало бруке са првим његовим известилачким говором. Испребијаних ребара устао је и после Рокнићева говора, охрабрен, можда инјекцијама говора свога жалобног друга дра Душана Поповића, кога ћемо овога пута пардонирати из — сажаљења. Он нешто побољева а болесне људе — морамо жалити.

Прибићевић је, дакле, и по други пут говорио. Да увери свет, да га Рокнић није баш убио. Говорио је као тежак — рањеник. И зато је испао један велики — мућак.

На пр. Светозар Прибићевић је у мапији, да потврђа светло име Светозара Милетића. Не би ли, зар, са светлости имена Великог Светозара пао који зрачак, како год, и на — малог, мајушног, пиколо Светозара. Хе, ђаво га носи

„Прво иде уређење автономије па онда избор патријарха. То је мислио и сам др. Светозар Милетић.“

Тако је подвикнуо пиколо Светозар. И замислите, рекао је том приликом истину. Али не потпуно. Јер Милетић је не само тако мислио, него је тако и говорио, па отворено мушки и одлучно то на саборима и тражио — г. 1842 и 1864. А зашто пиколо Светозар и самостална странка нису изнели предлог: „најпре уређење автономије, па онда избор патријарха?“ Него чучнули за дотацију као неки мелези, полутани, па тек нешто кукурекнули. Тобоже зато, јер је Митрополитско Црквени Савет „ставио на дневни ред“ најпре дотацију, а онда избор патријарха! А велики принципи?

О њима доцније.

Но Светозар Прибићевић је заборавио и доба, кад је Милетић стајао на становишту: „најпре уређење автономије, па

ПОДЛИСТАК.

ИСТОРИЈСКИ СПОМЕНИЦИ СРПСКИХ МАНАСТИРА У ЈУЖНОЈ УГАРСКОЈ.

— Написао Јене Сентклараи дописни члан — Прочитано у мађарској академији наука у седници од 13. јануара 1908. године. Будимпешта издање мађарске академије наука 1908.

IV.

Укинути манастири.

1. Средиште

Некадањи мађарски Сердахељ (Zerdahel). Припадаше старој крашовској жупанији. Лежи северо-источно од Вршца, између Вршца и Великог-Жана у вршачком срезу, темишварској жупанији. Први спомен му је из 1355. год Беше суседна општина као: Csorto, Bajla и Golucz-om [1]) 1362. год. Антније сердахељски ковач се пред крашовским и жупаном, Лоренцом поравнао са ћурчијом Јованом, сином Михајла Енг-а или Хенг-а, што је онај први овом другом запалио кућу. 1411. сведоче поджупан и судије крашовске жупаније, да је Стеван Химфи забранио свима становницима Сердахеља (universos cives et hospites) и свим суседима, да у његовом селу, Бачтевиш-у, не смеју земље заузимати, нити на који начин присвајати. 1425. год. је Сердахељ отуд знатан, што му је један син, Имра Сердахељи (син Јованов) био поджупан крашовске жупаније)

Мађарско становништво Сердахеља се услед опасности, које наступише после мухачког пораза, изгубило или се ваљда одселило својим сапленицима преко Мориша. Остављена празна места мађарска заузеше Срби и тада се првобитно мађарско име Сердахељ претвори у „Средиште“.

Православни манастир је, у исто доба са манастирима Сент-Ђурђем и Месићем, сазидао српски деспот Јован, у славу св. арханђела Гаврила. Ова зграда је међутим за турско доба сасвим изгорела. И сви стари списи му изгореше Но сама општина (Велико Средиште) није се утаманило. По белешци ерара из 1717, после прогонства Турака беше у њему 72 куће[2]).

1711 год. је још постојао манастир, али је већ преживљавао последње године. Само су два калуђера становала у њему: заменик игумана Димитријевић (који је 1747. год. дошао амо из манастира Врачевнице у Србији) и Михајло Вујановић (који је дошао из манастира Драча у Србији, 1766. год.). Привремено је био у манастиру Средишту и Никодим Богичевић, настојатељ манастира Св Троице у Херцеговини и ђакон му Алексије Савић[3]).

Марија Терезија је 1777. год. затворила овај манастир. Имање му је присвојио ерар.

2 Кусић.

Кусић стојаше у непосредној близини Златице на северној страни Беше посвећен Малој Госпођи. Доба оснивања му је непознато. Манастир и 82 куће, истина у лошем стању, али тек су преживели турско доба. 1725 године је В. Николић кусићски „оберкнез“ о свом трошку дао реновирати цркву и зграде. Док је још постојао Тамишки Банат, Кусић је био гнездо хајдучких чета. Што год знамо о њему из овог доба, све говори о грешним развратима бећарина и разбојничких голаћа 1734 год лопови ухвате кусићког „оберкнеза“ у путу му у Мехадију и отму од њега 400 дуката[1]) 10. јуна 1738 године пређу преко Дунава око сто Турака, па како се становништво разбегло, ухвате „оберкнеза“ и још двојицу и одведоше их собом[2]).

Администрација се свакојако трудила, да помогне много-препаћеној општини. 1734 године је подигла свилару, да створи један извор осиротелом становништву[3]). 1740 послала је народу марве за теглење: „im ihre Felder zu bearbeiten, damit ihnen diesfalls Aushilfe geleistet werde“[4]).

Међутим су се харања непрекидно понављала. „1742. 13. May. — Das ujpalankaer Verwalteramt berichtet einen Räuberinfall in das Dorf Kusitza, wo sieben Richter aufgesucht, jedoch nicht gefunden haben und sie, durch die Unterthanen abgerschrecht, ihre Richtung gegen das kloster Baschios nahmen“[5]) На како су хајдучке чете непрестано нападале на општину а народ се бунио против својих предпо

[1]) Csánki: Magyarorsz. tört. földrajza II. 107. — Tört és Tlégész Értesitő Temesvár VIII 88.

[1]) Pesty: Krasó vm. tört II. k. r. r. 211.
[2]) Сентклараи.
[3]) Зеремски.

[1]) Baróti: adattar II 534.
[2]) ibidem II 29
[3]) ibibem II 353. 43.
[4]) ibidem II. 30.
[5]) ibidem II. 32.

онда избор патријарха". Заборавио је да је то било пре Саборског Устројства после којега то становиште не би могао више апсолутно постављати ни сам Милетић. Јер Саборско Устројство је поделило автономну легислативу на двоје. Један део се може предузимати и за време упражњене митрополитске столице, а други само онда, кад је та столица попуњена јер за овај други део законодавног саборског рада, Саборско Устројство наређује преслушање Синода, а овога може бити само са митрополитом-патријархом. Но, о томе пиколо Светозар није доспео мислити пре свога говора Али после Рокнићевих прелекција, надамо се, да ће о том

више промислити, ако је то могуће

Добар је пиколо Светозар Рокнићев фиргаз је успео брзо

Већ у завршном говору попустио је од свога нереакционарнога становишта. А можда је то учинио под сугестијом духовитог експедицијенса, свога socius doloris, Душана Поповића.

Душан је рекао: „Ако што треба приволе синода, може се за сада алиминирати"!

Усхићен том женијалном досетком Душановом и Светозар је рекао: „Напокон нека се изостави оно, што треба приволе синода и само питање дотација нека се узме у претрес и реши одмах, јер не стоји ништа на путу".

Ах, то беше женијално, то беше über mens hlich! И Душан и Светозар изгледали су у том тренутку дражесни и што реко др. Лаза, — „божански"..

И самосталци и алмажани, са старим сажаљења достојним г. Политом, возгласише једно велико и највеће; „Тако је!"

Боже мој, како да се слатко и најслађе не насмејемо! И др Душан Поповић и Светозар Прибићевић твојом нереакционарном духовитошћу и духовитим нереакционарством протумачише нам завршну алинеју 19 § саборског устројства! „Са преслушањем архијерејског синода" значи исто што и „са приволом синода". Наши јерархијски кругови биће пуно задовољни за овом самосталском интерпретацијом. Али уједно да то и господи самосталској шапнемо, да дотациона уредба нису чакшире, које се могу сашити па и носити, и без џепова и без дугмета, и узане и широке; него да је то закон, који, као и сви други закони, мора бити донесен као потпуна целина са свима својим саставним деловима.

Могли би вас упозорити и на решење; којим је ускраћена потврда г 1892 донесеној дотационој уредби.

Но можда вам је и то решење непознато, а ја вам га овом приликом не могу изнети. Зато хајдемо даље.

Светозар Прибићевић је рекао: Већина неће прихватити мога предлога, као што није прихватила ни добачену јој рукавицу г. Векерла". И заиста није прихватила, али из два разлога. Предлог г Прибићевића није прихватила због његове недотупавности. А рукавицу г. Векерла није прихватила просто зато, јер јој није бачена Није Векерле добацивао нама рукавицу, али сте ви самосталци и алмажани покушавали, да радикалима подметнете ступицу. А они су вам ту ступицу бацили у лице, и сад ју носите о носу.

Г. Прибићевић се усудио споменити и „велики принцип наше автономије". Беспримерна дрскост. Зар ви самосталци чији су административни одбори против решења Саборског Одбора подносили утоке на угарског министра; који сте подносили утоке на министра и против одлука свога сабора: који сте интригирали код министара и молили их, да се закључци сабора нашег не потврде, зар ви, ви самосталци смете говорити о великим принципима наше автономије? На колена грешници, гробари и издајници автономије и автономних великих и малих принципа! Молите се и Богу и народу да вас муњом гнева свога не ишиба по да вам опрости лицемерство и страх

И ако вам опрости, брука ће вам са окаљана чела пуцати догод вас је.

Стојан

Плод Настићева рада.

Најновије вести из Загреба говоре, како истражни судац трага и даље и како су у изгледу нова апшења.

Преслушање Ђорђа Настића.

Истражни судац Кошутић преслушао је Ђорђа Настића у уторак после подне у 3 сата. Настић је из хотела, где га непрестано чувају два детектива, на коли се одвезао у суд Преслушање је трајало до 7 сати у вече. У среду пре подне продужено је преслушање његово. Нису истините вести да је Настић ухапшен Доиста је чудновато, да Настић није ухапшен, већ су му чак додељена два детектива, да чувају његово драгоцено здравље.

Једна судска одлука.

Сенат загребачког суда одобрио је јуче да се браћа Адам и Валеријан Прибићевић и даље задрже у истражном затвору У разлозима те судске одлуке наводи се, да се из података у Настићевој књизи као и из признања Адама Прибићевића испоставља, да су Адам и Валеријан Прибићевић учествовали у саветовањима београдског револуционарног одбора, а тиме су починили издајство домовине. Чега све има у Настићевој књизи то је познато, но одлука судска позива се и на признање Адама Причевића. Да је изнесено и то признање Адама Прибичевића, могло би се видети, на шта се суд позива. Али ваљда се крије то у интересу истраге?!

Једно званично опровргавање.

Будимпештански јутарњи лист један донео је, како је краљ дозволио, да се завереници српске самосталне странке судски прогоне. Тај приступак краљев добио је министар председник Векерле, кад је последњи пут био у Ишлу. Речени лист још је донео да се саветовање министра председника Векерла са заједничким министром спољних послова највише односило на ту ствар. Са званичне стране тврди се да је цела та вест потпуно неистинита У Ишлу о целој тој ствари није било ни речи, а и саветовање Векерла и Ерентала не стоји о тим у никаквој вези Угарска влада нема никакве везе са том ствари, која тече криминалним путем; оно што је претходило томе потиче далеко још пре књиге Настићеве, то није постало акутним поводом Настићеве књиге; то је настало чисто судским путем и тим се путем даље истрага води.

И из овог изгледа, да све оне надуване вести о некој великој српској пропаганди нису толико раширене онако у ветар, већ са извесним смером, да направе што већи баук за оно што наступа.

Радост Старчевићанаца.

Старчевићанци се врло радују овој афери и апшењима. Они сањају већ о томе како ће већ први избори за сабор хрватске и Славоније, донети тај резултат, да у тај сабор неће ући ни један Србин. Сабор тај збрисаће по све ћирилско писмо и Србе шкљештити на почињену улогу. У њиховим круговима говоре чак и о општем програму против Срба. Уверени су да ће услед Настићевих откровења њихове шанце тако порастити, да ће они при првим изборима за Сабор Хрватске и Славоније доћи у већину.

Потпуно нам је јасно, што Старчевићанци причају онако шапатом чак и о погрому против Срба. Та они би то тако радо волели, да се још једном поврате они познати жалосни и срамни загребачки догађаји против Срба. Но преварће се у својим сновима, јер ма како да се сврши та афера пред судом, једно је сигурно, да ће српски народ изићи из ње чист и светао, и да ће се још одлучније борити за своја права.

Хрватско-српска коалиција

Некоји будимпештански листови имају из Загреба вест, да у хрватско српској коалицији држе да неће бити даљих апшења. Ако би и хтели да ухапсе ког посланика хрватско славонског и заједничког сабора, то овај последњи неће дозволити, да се сваки слободнији покрет крсти превратом и издајством домовине и неће издати дотичне посланике суду.

стављеника, темишварско војно заповедништво би приморано, да 1742 год. пошље у општину једну војничку приправу од 15 људи.[1])

У манастиру, који припадаше вршачком српском епископу, беше 1771. год само три калуђера; Пајсије Андрејевић, Теодосије Марковић и Петроније Ивановић [2])

По превишњој наредби од 1777. год. манастир Кусић би затворен, да никад више не ускрене. Непокретно имање му је конфисковао ерар

3. Партош.

Стари манастир је некад лежао у торонталској жупанији на десној обали данашњег канала Брзове, на неколико километера југо-з падно од манастира Сент-Ђурђа, где мапа показује: Стари Партош. У списку папских десетара 1332—1336. год, је забележен као римокатоличка плебанија „de medio Tymosy et Burza" Више пута се налази и у документима XV. века. 1401. год. се спомиње Никола Шимоњи, као партошки власник.[3]) 1406. год. у Егерсег изаслани Fodor Janos de Partos беше краљев човек.[4]) 1415. год. адвокат Paulus de Bartos [5]) 1418. год. опет краљев човек Andreas de Parthos у парничкој ствари Стевана Ремети-ја против Петра Бенке-а[1]) 1481. год. су Parthasy Jmre и András, синови Павлови протестовали против тога, да краљ дарује Magyarparthos и Thothpartas општине у тамишкој жупанији[2]) 1494 и 1497 год су Andres et Emericus Parthas краљевске особе при увођењу Михајла Чакија у заложно-правна добра му: Jnbbagy, Apacza, Mura, Oszlar итд.[3]) На Артваи јевој мапи, на основу бележака папских десетара, некадања општина Тапош—Парташ у тамишкој жупанији је лежао сасвим близу западној граници старе крашовске жупаније. Мађарпартош и Тотпартош се доцније спојише. Првобитна разлика међу њима није могла бити друга, до ли да су у једном делу становали Мађари а у другом Словени. На месту старе римокатоличке плебаније на танише се у XV. и XVI. веку Срби Деспоти српски су сазидали православни манастир у славу, арханђела Михајла и Гаврила и у њега сместише један део калуђера, који дођоше с народом из Србије У карловачкој митрополијској архиви има један попис (инвентар) манастира Партоша из 1771. год из кога се може прочитати; да је, по једној врло старој традицији, манастир Партош, што лежи у чаковачком округу, сазидао деспот Јован Бранковић при крају XV. века[1])

Изван сумње је, да манастир Партош 1571. год већ постојао. Сведочи то и једно јеванђеље из XVI. века писано на српско-словенском језику, потиче из манастира Партоша, сад се чува у Сент-Ђурђу а штампано је 1562. год. На корицама књиге је ово написано: „Ову књигу, свето и божанско јеванђеље је јеромонах Маврентије Црнограц поклонио манастиру Партошу манастиру св архангела Михајла и гаврила 1571. год. Сведочи то и једна књига за богослужење писана српско-словенским језиком 1529 године, чува се такођер у Сент-Ђурђу а некад беше својина манастира Партоша а у њој се може прочитати ова белешка: „Ова књига је својина темишварског митрополита Јосифа 1665. год." Доцније је руком додано: „који је својевољно напустио владичанство па се повукао у манастир Партош, где је живео неколико година, па се онда преселио у вечан мир тамо, где спавају светитељи".

Има у архиви Сент-Ђурђа још два друга спомена о манастиру Партошу. Један је руком и на српском словенском језику писан Минеј из 1529. год Н њему је овај запис: „Ова књига је својина манастира Хопова. Дат је у руке проти Јев-

---

[1]) ibidem II. 49. 273.
[2]) Зеремски.
[3]) Pesty: Krossó om tört.
[4]) ibidem. III. 259.
[5]) Kállai es ltr

[1]) ibidem
[2]) Er. okl. a kolosmonost. covocut levéltárában — Ortvay. — Csánki
[3]) Csáky-cs. ltr.

[1]) Зеремски.

Политички преглед.

Састанак владара. Прекјуче се у Кронбергу састао енглески краљ Едвард са немачким царем Вељемом, а јуче је стигао у Ишл, где је гост нашег владара. У политичким круговима и једном и другом састанку приписују нарочите важности. На оба састанка главна се реч водила о источном питању. Постигнут је потпун споразум између Енглеске с једне и Немачке и Аустроугарске с друге стране, да с обзиром на промењене прилике у Турској треба за сада обуставити сваки реформни рад у Мађедонији. Исто тако су се споразумели шта ће предузети, ако би случајно поново променуле у Турској и ове садање прилике. Бечки листови држе, да ће се већ из здравица, које ће бити измењане између нашег владара и краља Едварда, у главном моћи сазнати, у чему се нарочито тај споразум састоји. Подробније сазнаће шира јавност тек из престоне беседе владарење, којом ће се на јесен отворити заседање делегација. На састанку у Кронбергу утврђено је још и то, да краљ Едвард са краљицом званично посети немачког цара у Берлину

Руско-јапански судар. Ових дана је дошло до сукоба између Руса и Јапанаца који може да изазове замашније заплете. и ако се тврди, да до ових неће доћи. Сукоб се догодио овако: Неки Јапанци против закона ловили су морске псе у близини камчатских обала. Руске чете их ухвате и све особље са брода, њих 36 орицу погоне у Владивосток, да их изведу пред суд. У Николајску ухваћени Јапанци нису хтели да иду средом улице, како пропише руски закон за ухапшенике него крај кућа. Кад им то Руси нису дозволили, па падну Русе каменицама и једанаесторицу ране Руси су без употребе оружја успоставили ред. Девет Јапанаца буду у Николајеву стављени пред ратни суд због противљења и нападаја на пратњу Суд је осморицу осудио на смрт, а једног је ослободио. Као што се види, ствар је доста озбиљна но ипак се држи, да неће доћи до већег сукоба између ове две државе.

Српска народна скупштина. У народној скупштини краљевине Србије расправљен је и државни прорачун и трговачки уговор са Аустроугарском Прорачун је краљ јуче већ и потписао. Народна скупштина радиће још неколико дана. Скупштинске седнице биће закључене 5. августа.

Вести из места и са стране.

Слава у Привиној Глави.

У очи славе, кад је народ почео долазити, неколико се кола сместило код порте, остали су хтели да сместе своја кола у шљивике. Управитељ манастира Д Брзаковић поставио је шумаре и ови су истеривали из шљивика народ И шумар и баштован говорили су, да то чине по наредби управитељевој. Неки људи били су дотерали кола у шљивик, што је ограђен врљикама и у ком су летос ждребад манастирска затварана, но шумар их је и из тог шљивика истерао. Када су прњаворци видели, да се српски народ гони од ове српске задужбине отварали су своје капије и сместили народ у своја дворишта. Кад су напунили своја дворишта оде до манастира Никола Јованчевић и позове народ да смешта кола у његово гувно. Тако је народ морао терати кола преко јараша и у гувну се сместио Баш у то гувно доспели су паланачки клерикали и из других места либерали. Ови су сви имали склоништа кад је ударила киша у гостољубивом дому Николе Јованчевића. Ти исти либерали и клерикали паланачки и неки професори дизали су здравице и захваљивали се Јованчевићу као радикалу и сами се — рекоше — уверили да управитељ овог манастира не поступа као што треба. Приликом славе нарочито је страдала наша омладина. На улазу у манастир постављени су жандари и нису дали омладини унутра. Забранили су да у порти мушки смеју спавати но само женскиње. Све мушкарце извитлали су оружници Хрвати Један млад момак хтео је са својом матером у порти да преноћи но оружници су га терали. Мати је хтела да јој син буде у склоништу с њом заједно. Но ти Хрвати оружници дограбили су тог момка, Ђоку Апића из Лаза па га на мртво име истукли и од његове матере изгурали из порте. Исто је тако прошао и неки момак из Бачке. Ноћу пак извитлали мирне момке, који су стајали код кафеџије и разговарали се. Један жандар почне гонити једног момка, код Јованчевићеве га куће ухвати и ту га је толико тукао кундаком, да се Јованчевић пробудио, истрчао до тарабе и слушао, како кундак хрватски удара у момачке српске груди. Жалост је било видети овог момка, Јову Јелкића из Бингуле, како се савио до црне земље и моли: Немојте, господине, више туђи, нисам крив! Жандар само одговара: Нећеш ти од мене утећи и удара кундаком у прса. Кад је Јованчевић истрчао на сокак жандар је био с момком већ отишао до кафеџије и ту нађе још из Бингуле Лазу Јеремића и Јефту Бабића Сву тројицу гонили су изван вашара, хтели су да их позатварају ни криве ни дужне. Тако је тужно прошла наша слава. У самом пак манастиру било је весело иако није било много гостију. Како се чује била су само три калуђера, оружници и прота Милошевић.

Убио га гром.

Пишу нам из Пачира: У недељу после подне враћали се колима у село Бабјан и Блашко Милодановићи :— Пачирци. На путу их стигне бура, киша је лила као из кабла, муње севале громови ударали Бабјан и Блашко скупише се у кола, један је кочијашио, а други је седео натраг, упрвши један другоме леђа у леђа. Одједном удари гром у кола убије на место оба коња и кочијаша, а оног другог није ни најмање повредио.

Проневере у Турској.

Откако је у Турској проглашен устав, изашла су на видело силна недела и ужасне проневере пређашњих силника. Према њима су сви остали светски лопови прави шегрти. Ево неколико примера. Други секретар и љубимац султанов, Исет-паша, понео је собом у бежанију и нешто мало путна трошка, тако око 70 милијона круна Тек да се човеку нађе при руци која крајцара, да не скапа од глади. Код бившега ратнога министра Риза-паше нашли су готова новца неких 2 милијона 750 хиљада круна. А цело имање његово, које је он стекао већином проневереним државним новцем, цене на својих 11 милијона 500 хиљада круна. Као што се види не би ни он умро од глади. Али је државни одветник тражио, да се његово имање заплени. Код Зеки-паше, бившег управника војничких школа, нашли су признаницу једнога новчаног завода, која је гласила на 1 милијон 600 хиљада круна. Име банке на признаници тако је убрљано, да се не може читати. Мисли пресветли паша, да му тако неће ући у траг и да му неће моћи запленити „крваво“ стечене паре Власти трагају сад за банком, где се новац налази. Код бившега министра марине, Рами-паше, нису нашли више од 4 милијона круна готовога новца. Власти и даље хватају и врше преметачине. Сви ови високи достојанственици као да су се најбоље разумевали у финансијама. Новац душогубац.

XII. међународни конгрес новинара.

У Берлину ће се отворити 21. септембра по новом кал. XII. међународни новинарски конгрес који ће се држати у дворанама Рајхсрата. Узеће учешћа сва страна новинарска удружења, која су чланови савеза, а биће и новинара гостију, нечланова савеза. Немачке железнице дозволиле су бесплатан подвоз страним новинарима, а први хотели берлински смањили су цене за госте новинаре.

Повратак Младотурака и четника у Мађедонији

Јуче су возом стигли из Велеса у Скопље српске војводе велеског и поречког краја: Бошко, Трајко и Дане са 25 четника Довео их је заступник шефа прековардарских чета војвода Петко. Дочек је био величанствен. Возом преко Београда стигао је у Скопље тај исти дан и потпредседник са два секретара младотурског одбора из Париза На станици су дочекани са музиком и почасном четом Одржали говоре истичући важност добивеног устава, али и потребу јаке организације, да се оно што је добивено очува. Продужили су пут за Солун На скопљанској станици се одиграла тога дана у подне једна страшна сцена Пуковник Хасви, Босанац, и помоћник Шемси паше, злостављен је пред грдном масом света и испљуван. Хасви је био послат од Шемси паше да шпијунише Младотурке у Битољу. Кад је преврат извршен, побегао је у Скадар. Отуд је преко Митровице хтео у Цариград. Ухваћен на станици и злостављен. Он је полудео. Маса света пратила га је виком „Издајник, шпијун!“ Спроведен је у Солун, истим возом којим су и младотурски прваци отпутовали. Српске чете из Куманова, Прешевске казе и Паланке под вођством три виђене војводе, стигле су у Скопље, пошто су у Куманову провели два дана гошћења код тамошњих Младотурака. Четника је било 32. Свет их је одушевљено поздрављао. — Прекјиноћ су у Скопљу официри приредили у башти Ислахане велику вечеру, свима преданим четницима, српским, бугарским и арбанашким. Било је више говора у којима се славила слобода и братство. Вечера је завршена узајамним љубљењем и грљењем.

Срдан.

Пастић и „Српска Ријеч.“

У чланцима, у којима се говори о Настићу и његовој брошури, навели смо, по другим листовима, да је Настић био једно време сарадник „Српске Ријечи“ Тај наш навод је, како нам јављају наши пријатељи, погрешан и ми га радо исправљамо. Настић је радио на сарајевском листу „Дану“ и у њему нападао срп. нар. радикалну странку. „Дан“ је лист босанских самосталаца

Срем. Карловци 31. јула.

У броју од 13. августа будимпештанског листа „A Nap“ изашао је један гадан нападај на изабраног патријарха Змејановића и на Саборски Одбор у коме се Змејановић обећује велеиздајом а Саборски Одбор тиме, да је неверно руковао народно-црквеним имањем, те да је и дефраудација било.

Овај скандалозан нападај проузроковао је највеће огорчење међу члановима Саборског Одбора и у целом народу српском те је већ течајем данашњега дана учињено расположење, да се Саборски Одбор одмах у седницу састане и да закључи каква да се реторзија употреби против писца чланка у „Nap“-у и редакције истога листа Сигурно је, да ће против писца клеветничког и лажног чланка и редакције „A Nap“-а неодложно стављена бити у течај преска парница, која ће с једне стране доказати потпуну неоснованост обеда с друге пак стране доказаће се и прљава тенденција оних, који су се послужили лажима и клеветама.

Брзојави „Застави“

Стигли 31. јула

Угарски сабор.

Будимпешта. Угарски сабор састаће се 23. септембра п. н. Министар финансија поднеће прорачун за идућу годину. Октобра друге половине поднеће се изборна реформа коју ће сабор расправити у пролеће. Три четири недеље трајаће од октобра расправа о прорачуну.

Састанак делегација.

Будимпешта. Делегације ће се састати крајем септембра.

тимију ради употребе у београдској цркви под настојатељством јеромонаха Гаврила 7147 године (—16639.) Затим је у доба настојатељства јеромонаха Неофита предат манастиру II ртошу 7163) (—1655.) год. Ако би му тамо каква опасност претила, мора се опет вратити натраг манастиру Хопову“. — Други спомен је такођер Минеј, писан 1623 год на српско-словенском језику У њему је ова белешка: „Ова књига је својина манастира, Хопова. Дали смо је манастиру Партошу Ако би тамо каква опасност претила, опет да буде својина манастира Хопова.“[1])

1771 год. су шест калуђера били у њему: Игуман Пахомије Грујић, Вићентије Станчуловић Јован Миличевић, Василије Поповић, Прокопије Ранисављевић и Аврам Белић.[2])

Приликом реорганизације српских православних манастира 1777 год Портош је затворен, јер је био у непосредној близини Сент Ђурђа, те баш тиме био и сувишан с верског гледишта. Ствари од вредности пређоше у својину Сент-Ђурђа. Калуђери се преместише у друге манастире а од Партоша поста парохијална црква.

[1]) Зеремски
[2]) ibidem.

Трговина.

НОВИ САД, 30. јула 1908. године.

Пшеница прве квалитете стара 21 к 60 п. — к. — п.
Пшеница нова 21 к 20 п до 21 к 40 п.
Пшеница средња 20 к. 80 п. до 21 к. — пот.
Пшеница лакша 20 к. 40 п. до 20 к. 60 пот.
Наполица нова 19 к. — п. до 19 кр. 60 пот.
Јечам нови 14 круна 20 пот. до 14 кр. 30 пот.
Зоб нова 15 кр. 20 пот. до 15 кр 40 пот
Кукуруз у зрну н. 15 кр. — п. до 15 кр. 40 п
Кукуруз у клипу н. — кр. — п. до кр. — п.
Маст 132 кр. — п. до — кр. — пот.
Сланина 132 кр. — пот. до — кр. — п.
Сланина пушена 132 кр. — п. до — кр. —

Свињи угојени тешки 94 до 96 пот.
Свињи средњи . 90 до 92 пот. } кило
Свињи лаки . . 86 до 88 пот

Теоци 69—72 по кили
Овце пар ——— кр.
Јагњци 16—32 пар

Стање воде под Новим Садом

30. јула било је 1 55
31. јула било је 1 47

✝

Тужним срцем јављамо свима сродницима и пријатељима и познаницима, да нам се наша никад без борављена сестра, односно рођака

Марија Старчевић

српска народна учитељица

25. јула (7. августа) у вечност преселила, и 27. јула (9. августа) на митровачком гробљу сахрањена.

Нека је овим најтоплија захвалност изречена пречасној господи Драгомиру Радошевићу пароху митровачком и Душану Страхинићу капелану митровачком, који су на погребу чинодејствовали, госп. Јовану Удицком срп. нар. учитељу у Митровици, који се у неколико топлих речи опростио од миле нам покојнице, а не мања захвалност нека је госп. др. Јаросиву Давешу лечнику у Митровици, који се за трајање читаве болести, трудио да милој нам покојници болове ублажи. Нека изволе затим примити нашу најтоплију захвалност и сви они, који су милу нам покојницу до вечне куће јој испратили, као и они који су нам било усмено било писмено, своје саучешће изразили и тиме нам у неколико нашу превелику тугу ублажили.

Бог јој дао у рају насеље.

У Митровици 28. јула (10. авг) 1908.

У име ожалошћене породице:

Владислав Старчевић
брат.

997 1—1

ЈАВНА ЗАХВАЛА.

Дубоко потрешени и ојађени напрасном смрћу нашег доброг оца

Јеромонаха

Лукијана Михајловића

умиров. учитеља новосадског и администратора парохије у Вемену (Барања),

изричемо овим путем хвалу и благодарност свима који су нам писмено или усмено ублажили тугу нашу.

У првом реду братска хвала пречасном свештенству г. г Јовану Милићу пароху шумберачком, оцу Фармилијану Крезићу намеснику манастира Грабовца и Славку Николићу администратору батосечком, који испратише и опојаше, друга свога. Срдачна хвала преч. г. Јовану Милићу и г. Душану Радојчићу учитељу сечујском, првоме на мелем-речима у храму божјем а другоме на утешној речи на гробу. Хвала и г. г. учитељима Лази Крестићу из Лапова. Нестору Божину из Батосева и Богољубу Прибићевићу веменском — на лепој погребној песми. Од срца хвала лекару г. А. Трајковићу на великој лекарској помоћи и којнику за време болести. Хвала црквеној опћини на указаној љубави и поштовању према своме свештенику.

Најпосле хвала свима и сваком који нам у тужном послу услуге учинише.

У Павлишу, 27. јулија 1908.

У име целе породице:

Станиша Михајловић парох син.

ТРЕБАМО

4 ПОМОЋНИКА

2 мануфактурна и 2 галантеристе, који сервирају 4—5 година а говоре немачки и мађарски, ступити могу одма.

Јовановић и Петровић
у Митровици.

996 1—3

Школска објава.

31 августа ове године по новом календару биће: пријемни, поправни поновни и приватни испити **у српској вишој девојачкој школи у Новом Саду** а 1. 2. и 3. септемтбра 1908. г. по нов. кал трајаће уписивање ученица за школску 1908-9. годину.

У I. разред ове школе примаће се ученице, које су навршиле 10. годину живота и које су свршиле с добрим успехом IV. разред основне народне школе. Ученице из V и VI. разреда основне народне школе примаће се у старије разреде, ако на пријемном испиту покажу добар успех из свију прописаних предмета за односни разред српске више девојачке школе.

Ученице из оних вероисповести где се у основној школи не учи мађарски језик, примају се у завод без пријемна испита из овога предмета.

При уписивању показују ученице, које први пут долазе овамо: крштеницу, последњу школску сведоџбу и последњу сведоџбу о каламљењу крављих богиња, а бивше ученице само школску сведоџбу.

Одма при уписивању плаћају ученице 10 круна уписнине и школарине. Која сиромашна и добра ученица жели, да буде ослобођена од овог плаћања, неки при уписивању донесе управи сведоџбу о сиромаштву

У Новом Саду, 8. (21.) јуна 1908. г.

Мита Ђорђевић
управитељ

823 2—2

Од Ц. Кр. Земаљског Школског Одбора одобрен

● ПАНЗИОНАТ ●

са школом заједно за ученице, за више свестрано образовање

Христине Јовановић у Бечу

Wien VIII. Pfeilgasse 5.

Проспекти и најлепше препоруке стоје на расположењу. Леп положај. Собе са свима удобностима. Савесно васпитање и настава уз гимнастику. Конверзација: немачка, енглеска и француска. Предају најбоље наставничке снаге.

ПРИЈАВУ И УПИС

ваља извршити што раније код управе овог панзионата, иначе се доцније пријаве после заузетих места неће уважити.

740 1—1

ТРЕБАМ

за моју новопроширену и увеличану

ТРГОВИНУ ХАРТИЈЕ И ПИСАЋЕГ ПРИБОРА КЊИЖАРСКОГ

ПОМОЋНИКА

или ма које друге струке (бранше) само да је вешт продавац

Оферте ваља поднети на српском и мађарском језику на

Ђорђа Ивковића

власника штампарије и књиговезнице
у Новом Саду.

1002 1—3

Недостиживо средство за негу лица и руку јесте

525 66—100

Једино прави са свим нешкодљиви Silva crem. Одстрањује сујетице мрље, сунчане пеге и све остале нечисто ће. Најсигурније средство. Може и у јутро после прања рабити. 8 теглице 4 круне без даљег трошка ако се новац напред пошље. Где се не би могло добити поручује се из

лекарне Салватор А. Ковачак Рума

ЛИВНИЦА ГВОЖЂА и ФАБРИКА ПОЉОПРИВРЕДНИХ СТРОЈЕВА (машина)

Цикмунда и Друга

у Новом Саду, творничка четврт, на Лиману

препоручују своје богато стоваришће *пољопривредних стројева (машина)* сопственог производа и то:

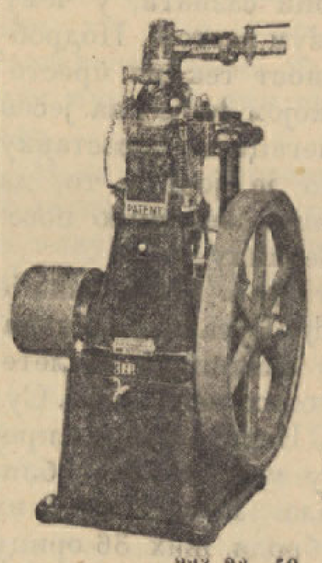

I **Мотори**, све врсте: гас бензин, произвођач гаса и генератори.
II. **Целокупно уређење** за творнице, цигљане и млинове.
III. **Алати** за индустрију метала и дрвета.
IV. Лије се галантеријска и обична роба.
V. **Ливница** машина по сопственим и туђим моделима.
VI Оправке и реконструисање сваке врсте.
VII. Американске **косачице „кормика“** из Америке.

Старо гвожђе и метали купују се по пијачној цени.

223 22 50

Техничка канцеларија, налази се на Лиману, у новој творници, а канцеларија за куповину и стоваришће мустара је у старој творници, у Кановићској улици бр. 19.

Ценовници и предрачуни бадава и франко.

Траже се заступници

МОЛОВ Сајдлички прашак

Само прави кад свака кутија и сваки прашак носи заштитну марку и подпис **A Moll**

МОЛОВ САЈДЛИЧКИ ПРАШАК је за оне, који пате од стомака ненадмашимо средство, јер јачају стомак и успешно делују на варење и пријатно је средство против затворене столице, те испред свију других пургатива, пилула, говких вода итд. имаде првенство.

Цена је оригиналној кутији 2 круне

Фалсификати се судски прогањају.

Молова Францова ракија са соли

Само прави кад свак боца носи заштитну марку **A. Moll-a** и кад је са оловном пломбом затворена.

МОЛ-ОВА
францова ракија и со

је особито средство за мазање код сеотина, зглавкова и при назебу најбоље кућевно средство јер успешно јача мускуле и нерве

Цена је пломб. ориг. флаши 1 кр 90 пот.

Главно отправништво од апотекара

А. Мол ц. и кр. дворски лиферант

ВЕЧ, Т хлаубен 9

У стоваришћима провинције треба искати искључиво препарате А МОЛ-а.

653 1 2—104

БЕОГРАД. ○●○●○●○ СРБИЈА.

ОПШТА ПРИВРЕДНА БАНКА

(Allgemeine Handels- und Industrie Bank, Belgrad)

Капитал Дин. 1,000.000 ● Kapital Frs. 1,000 000

Прима улоге на штедњу из свих српских земаља.

Плаћа 6% годишње камате.

Адреса за писма: Општој Привредној Банци — Београд
Адреса за телеграме: Banque Général.

402 26—30

СРБИЈА. ○●○●○●○ БЕОГРАД.

Српска штампарија бра Светозара Милетића у Новом Саду.